



„A számszerűen a mienkhez hasonló méretű, országos arányait tekintve nálunk nagyobb észt egyház sokszínűségét mutatta a liturgikus öltözetek sokasága: a lelkes karból néhányan Luther-kabátban, többen alban stórával, egyesek pedig reverendában mutatkoztak.”
Északi útinapló ► 4. oldal

„A reformáció kezdetének közelgő ötszázadik évfordulója jegyében a református zsolttárok és dicsérek mellett evangélikus és baptista énekek, illetve vendégművészek is helyet kaptak a programban.”
Református zenei fesztivál ► 6. oldal

„Gábor bácsi mindenkit, aki oltalomra szorult, befogadott, etetett, fedelet adott a feje fölé, és tanította a lényéből áradó jóság, nagylelkűség, emberség által. Olyan, életre szóló útnak indítást kaptak mentettei, amelyet sosem felednek.”
Sztehlo Gáborra emlékeztek ► 10. oldal

Napirenden a Kornéliusz program ► 3. oldal
Ez az a nap! – tizenöt éve ► 6. oldal
Fenyvesi Félix Lajos jegyzetlapjaiból ► 8–9. oldal
Aki kézen fogja a sellőt ► 11. oldal
A berni döntő... ► 13. oldal
„Csak ment és teregetett némán” ► 15. oldal



Eredeti állapotában a bakonyszentlászlói templom

► Írásunk a 3. oldalon

Ünnep a nyugati végen

► A nagy múltú hegyeshalmi evangélikus gyülekezet megalakulása a reformáció időszakára esik, az 1520 körüli évekre. Első saját templomát 1649-ben építette. Az egyházközösség élete 1783-ban élénkült meg, amikor megjött a császári engedély, amely szerint Hegyeshalom anyaegyházközösséggé alakulhat. A romlás aztán mintegy százhatvan évvel később érte el a hegyeshalmi német ajkú evangélikusokat. A II. világháború utáni kitelepítés valósággal lefejezte a gyülekezetet. 1945-ig 1100 lélek tartozott az egyházközösséghez, a kitelepítés után mindössze 278-an maradtak. A kitelepítésre 1946. május 10-én került sor. Az üresen hagyott házakba aztán telepések érkeztek, akik között alig volt lutheránus. Ők nem tudták pótolni a gyülekezetet kényszerűségből elhagyó egyháztagokat. Hegyeshalom 1979-ben Mosonmagyaróvár társgyülekezte lett, és a mai napig ilyen státuszban működik.



Luther-kabátban: Hanns Schrödl, Kiss Miklós és Szemerei János püspök

A gyülekezet jelenleg használt templomának alapkövét 1850. május 9-én Strossmayer Ferenc Sámuel, a Dunáninneni Evangélikus Egyházkerület szuperintendense helyezte el, novemberben pedig már állt a templom. A templomszentelő istentiszteletet 1850. november 17-én tartották a szuperintendens szolgálatával. A templomépítő lelkész Glatz Jakab János volt, aki negyvenkilenc évig szolgált Hegyeshalomban. Az új templomban

elsőként Zecher Erzsébetet és Salzer Évát keresztelték meg.

A történelem kegyetlen játékában megroskadt közösség a megnyíló pályázati lehetőségeket használta ki, hogy épületeit rendbe hozza. Elsőként az orgonát újjátartták fel mintegy hatmillió forint értékben. Majd 2013-ban Leader-pályázat nyert a gyülekezet 17,8 millió forintot. Ebből befejeződhetett a templom teljes villamos hálózatának és vízelvezető rendsze-

rének cseréje, a sekrestye felújítása, a nyílászárók festése, a külső tatarozás és a templomkert rendbetétele, valamint a kerítés állagmegóvása.

Ugyanakkor az egykori parókia épülete, amelyet gyülekezeti házként használt az egyházközösség, szintén felújításra szorult. Ezt egy másik tízmillió forintos sikeres pályázatnak köszönhetően oldották meg. Napelemes fűtési rendszert alakítottak ki, kicserélték a nyílászárókat, szigetelték az épületet, új vizesblokk készült, és teljesen megújult a villamos hálózat.

Az ünnepi hálaadó istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. Alapigeként a püspök a 100. zsolttárt választotta. Azt a zsolttárt, amelyet 1783-ban a mindössze három hét alatt felállított templomban első alkalommal prédikáló lelkész, Wandler Ferdinánd választott igehirdetési alapigeként. A liturgiában Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházkerület esperese, helyi lelkész szolgált.

Az istentiszteletet díszközgyűlés követte, amelyen elhangzott a felújítás története. Köszöntötte a gyülekezetet Széles Sándor megyei kormány megbízott, Sönke Frost, a közeli Nickelsdorf (Miklósalma) lelkésze, illetve Hanns Schrödl müncheni nyugalmazott lelkész. A közgyűlés végén átvonult a gyülekezet a felújított gyülekezeti házba, amelyet Szemerei János áldott meg.

Az ünnep szeretetvendégséggel folytatódott, majd zárásként a fennállásának huszonötödik évfordulóját ünneplő hegyeshalmi Erkel Ferenc vegyes kar jubileumi hangversenyét hallgatták meg az ünneplők.

■ KISS MIKLÓS

Beszólás?

■ SZABÓ LAJOS

Senkinek sem kell messzire mennie, könnyen talál példát az életében arra, amikor valaki egy közösségben, egy jó hangulatú együttlétben vagy egy inspiráló munkahelyi megbeszélésben csak úgy hirtelen „beszól”. Megfagyott a légtér. Megállt a levegő. Bennünk pedig az motoszkált, hogy miért is kellett ezt kiejteni a száján.

Csalásban és rokonságban sem ritka az ilyen stílusú fellépés. Van, hogy azonnal ráismerünk. Van, hogy egy kis késéssel érezzük meg, mi is történt igazán. Mitől is fogyott el az energiánk egy konkrét ügygel kapcsolatban. Miért nem lelkesedünk úgy egy tervünkért most, mint korábban. Nagy dolog nem történt. Csak elhangzott néhány meggondolatlan mondat, és ezek a szavak mindent át-rajzoltak bennünk. A jó érzések megromlottak. A szép tervek megcsúfultak. Azt is szoktuk mondani: minden rendben van, csak a kedvem ment el attól, hogy tovább csináljam... Csak beszóltak...

Olyan jelenség ez napjainkban, amelyről a lelkesedés, a tervezés alábbhagy, vagy a bátorsága egy pillanat alatt inába száll valakinek. Ha jó ötletet próbált addig közkinccsé tenni, most visszavonja. Vagy ha elhatározta, hogy sokkal nagyobb energiabedobással, lelkesedéssel alkot együtt másokkal, egyszerre csak teljesen kitörlődik belőle mindez.

Gyülekezetben sem ritka, hogy valaki jó szándékkal, egyszerű lélekkel és jó szívvel valamit szeretne hozzáadni egy keresztény közösség mindennapjaihoz, a bennfentes pedig egyetlen kemény vagy cinikus mondattal egy csapásra leüti az ötletét. Nagyobb felháborodást nem vált ki a helyzet, csak épp nem lesz fejlődés, növekedés és újulás.

A „beszólás” bizonyos értelemben mindennapi jelenség lett környezetünkben. Azt is mondhatjuk, divattá vált. Helyzeti fölényt érzők, hatalombirtokosok vagy hatalmas önbizalommal rendelkezők részéről különösen is. Amikor valaki azt hiszi magáról, hogy mindent tud, akkor akár állandósulhat is ez a magatartásforma. A probléma vele az, hogy nem épít, nem teremt örömet, hanem épp fordítva. Elveszi a jókedvet. Letöri az ambíciót. Kiirtja a lelkesedést. Félretolja a kezdeményezéseket. Végző soron azt éri el az ilyen megszólalás, hogy valami egyik pillanatról a másikra rosszízűvé válik.

Újabbán gyülekezeti közösségben és egyházi alkalmakon is megjelenik ez az új típusú, „egyéni bölcsesség”. Nincs egyeztetés. Nincs véleménycsere. Nincs előzetes és közös átgondolás. Van viszont hangos, hirtelen, minden mást háttérbe kényszerítő vélemény, illetve sok esetben ennek nagyon kemény és erőszakos kinyilvánítása.

A következőkét és folyamatnak ismerjük: nincs inspiratív légtér, nincs motiváló térhatás. A közösség

ambíciója is alábbhagy. Nem lesz megújulás. Nincs esélye a jókedvű és derűs jövőépítésnek. Újak sem kötődnek, nem csatlakoznak, mert azt látják, hogy itt sem kibontakozni, sem közösen alkotni nem lehet.

Talán mi magunk is emlékszünk olyan helyzetre, amikor hirtelen elengedtünk egy mondatot, és jóval később ébredtünk rá, hogy nem kellett volna. Nem kellett volna valakinek összetörni a kedvét és örömét. Valójában egyáltalán nem olyan negatív a véleményem róla és a tetteről, csak hirtelen, indulatból kirepültek a szavaim, és bántást okoztak.

A Szentháromság ünnepe utáni első vasárnap a hívó szóra való figyelemről szól. Egészen egyszerűen arról, hogy úgy éljük meg az ünnepi színekkel ki nem emelkedő, ezért monotonnak tűnő, sok egymást követő vasárnapot, hogy halljuk meg ezeken az alkalmakon is a prédikációk üzenetét. Az érdekességet, eredetiséget, újdonságot. Legyen fülünk a pozitív és lelkesítő prédikációk meghallására.

Legyen készségünk az igehirdetők, a mai tanítványok szavait úgy elfogadni, hogy bennük megtaláljuk Krisztus tanítását és útmutatását mai életünkhöz. Szükségünk van erre a napi döntéseinkhez ugyanúgy, mint ahhoz, hogy feszültségekkel és kegyetlenségekkel teli világunkban eligazodjunk.

Aki tényleg hallgatja az igehirdetést, és vasárnapról vasárnapra komolyan odafigyel a hozzá érkező gondolatokra és szavakra, annak arra is van esélye, hogy egyre ritkábban szőljön meg indulatból, fölényből vagy erőfitogtatási kényszer miatt. Mert tanulja és gyakorolja, hogy Isten ígéje nem erőszakossághoz, nem kérlelhetetlen akarathoz és nem az önzés győzelméhez vezet, hanem higgadtsághoz, megfontoltsághoz, de főleg a gyengéket, szótlankat vagy tán menekülőket megértő és mentő gondolatokhoz.

A csendes bölcsesség csak akkor válik hangossá, amikor valóban megérett és megtisztult a gondolatunk arra, hogy mások számára értéket teremthetünk kincs lehessen.

Nem véletlen egybeesés, hogy a protestánsok nagy európai ünnepe, a *Kirchentag* (ezekben a napokban Stuttgartban) a bölcsességről gondolkodott-gondolkodik szerdától vasárnapig. A sok plakát és sok előzetes mondat közül egy nagyon megfogott engem: „Nem vagyunk bölcsök, csak együtt válhatunk azzá...” Salamon király jól ismert kérése és későbbi uralkodói gyakorlata nekünk is újra tanítja, hogy hirtelen beszólások helyett csak a bölcs szívből érkező szavaknak van létjogosultságuk. Bölcs szív pedig akkor születik, ha az ideai *Kirchentag* másik üzenetét is elfogadjuk: „Imádkozni, ünnepelni, vitatkozni.” Ebben a sorrendben.

És nyugodtan hozzátelhetjük: *beszólásmentesen*.

A szerző az Evangelikus Hittudományi Egyetem rektora

Északi útinapló

► A sok nyelven szóló pünkösdi vonzásában több találkozásra is módomban nyílt evangélikus családunk finnugor tagjaival. A finnországi egyházi napokhoz kapcsolódó testvér-gyülekezeti szemináriumon vehetünk részt május 21–23. között Szemerei János püspökkel. A hatvanas évek építészeti remekeinek köszönhetően a helybeliek által előszerezett „szovjet Kouvolának” nevezett kisváros fogadta be az 1918 óta két évente megrendezett találkozó huszonötezer látogatóját.



Püspökök egy asztalnál

A Kirkkopäivät programjának központjában az egyház mai égető kérdéseit elemző, tematikus fórumok állnak. A színpadon nem ritkán sarkos véleményükről közismert lelkészek vagy az egyházzal lazábban kapcsolódó közéleti személyiségek is helyet kapnak. Emellett lehetőség nyílik a különböző egyházi szervezetek bemutatkozására, koncertek, családi programok várják az érdeklődőket.

Az egyházi elit találkozója?

A közönségtalálkozóakra igyekvő egyházi emberek zsúfolásig megtöltötték Kouvola belvárosának minden zugát – noha találkoztam olyan helybelivel is, aki nem is hallott róla, hogy „valami egyházi cucc” zajlik éppen. A finn egyházi sajtóban ugyanakkor erőteljes kritika fogalmazódott meg a találkozó szükségességével kapcsolatban. Seppo Siloma főszerkesztő nagy port kavart írásában felesleges kiadásnak bélyegezte az egyházi napokat, amelyek az egyházi eliten és a keresztyén találkozó, „hevijüzerein” („kemény rajongóin”) kívül senkit nem hoznak lázba. 2017-ben Turkuban lesz a következő találkozó – a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója mellett ez egyben a százéves finn függetlenség ünnepe is.

Az egyházi napok házigazdája, Seppo Häkkinen püspök régi barátként fogadta püspöktársát, hiszen a 2014 februárjában aláírt testvér-gyülekezeti szerződés nyomán több személyes találkozásra is volt már alkalom. Most a büki és a kőszegi gyülekezet csoportja látogatott el a finn testvérekhez, ősszel a mikkeli kerületi hivatal munkatársai ismerkednek majd az evangélikus Dunántúllal.

Új munkaformák, együttműködő gyülekezetek

Finnországban jelenleg a lakosság 73,7%-a (4,034 millió fő) az evangélikus egyház tagja – lassan megszokhatjuk, hogy a világ legnagyobb evangélikus egyházai nem északon, hanem a déli féltekén keresendők. A konfirmáció továbbra is a legvonzóbb egyházi szolgálati terület, amely a tizenöt éves korosztály több mint 80%-át érinti. A fiatalok későbbi megtartása az egyház körében már kihívást jelent: a harmincasok közül huszonöt évvel ezelőtt még 85% volt az egyház tagja, ma ez az arány 63%. Amint a találkozón elhangzott, az egyház „sikerágazata” a temetési szolgálat, amelyet a finn lakosság 90%-a az egyházi fenntartású temetőkben vesz igénybe.

A finn zsinat minapi ülésén az új gyülekezeti struktúrára vonatkozó tervet ugyan néhány szavazat híján nem kapta meg a szükséges háromnegyedes többséget, mégis érdekelhető, hogy a kis gyülekezetek egy része már most sem képes kigazdálkodni az önállósággal járó kötelező lelkési, egyházzenei és diakóniai állás fenntartását. Az önkéntes vagy nem főállású munkatársak alkalmazása, a több gyülekezet által közösen megszervezett munkaformák mutatják a jövő útját – ebben egyházunk is irányt mutathat.

A napokban alakult, új finn kormányban várhatóan Sanni Grahn-Laasonen, a Nemzeti Koalíciós Párt oktatási és kulturális minisztere lesz az egyházi ügyek új felelőse. Elődje, Päivi Räsänen – akinek személyes meggyőződésén alapuló, konzervatív keresztény állásfoglalásait gyakran összehasonították az egyház hivatalos álláspontjával – bejelentette, hogy ellenzékbe szorulva nem indul újra a kereszténydemokrata párt elnöki posztjéért.

Adatfrissítés

A kouvolai találkozón bemutatták a finn külügyi osztály által frissített testvér-gyülekezeti névsorokat. Hazai nyilvántartásunkban 57 gyülekezeti kapcsolat szerepel, ebből 13 jelenleg inaktív. A finn kollégák elsősorban az írásos megállapodáson alapuló kapcsolatokat vették sorra. Ajánlásokat fogalmaztak meg a testvérkapcsolatok rendezésére vonatkozóan a közelmúltban gyakorivá vált gyülekezeti társulásokban: a korábbi kapcsolatok áttekintése után határozzák meg a jövőben felvállalt kapcsolat formáját és felelőseit, a változásokról tájékoztassák partnereiket és az érintett egyház külügyi osztályát. A gyülekezeteknek határozott idejű partnerszerződés létrehozását ajánlják, amely például öt év után lehetőséget ad a testvérkapcsolat működésének átgondolására.

Furcsának tűnhet a felvetés, hogy a testvér-gyülekezeti kapcsolat megszűnéséről szülessen hivatalos (presbitériumi) döntés és a külföldi partnernek küldött „elbocsátó, szép üzenet”. Amint azonban a szeminárium résztvevői más kérdésekkel kapcsolatban hangsúlyozták, a testvérkapcsolat fontos eleme, hogy tiszteljük a partnerek saját egyházukra vonatkozó, szuverén döntéseit – hazai terpen viszont bátran kövessük saját szabályainkat.

Hírek a szomszédságból

Észtországban Urmas Viilma érsek két új püspököt állított szolgálatba. A május 1-jén Haapsaluban beiktatott Tiit Salumäe nemcsak a nyugati országrész, de a diaszpórában élő észtek gondozását is feladatul kapta. A világháborús emigrációs hullámot követően, az észti függetlenség 1991-es helyreállítása óta körülbelül százezer észti költözött vagy ingázik Finnországba. Az ő gyülekezetekbe való integrálásuk új kihívás, amelyben az észtek a finn egyház segítségét kérik. Kevés ugyanakkor az észti tudó finn lelkész, ezért a döntés-



Áldás az óriáskeréken

hozók az 1927 óta működő magyar- finn teológuscseré mintájára finn-észti teológuscseré gondolatát fontolgatják, ami speciálisan erre a szolgálatra készítené fel.

Joel Luhamets iktatására pünkösdhétfőn került sor Tartuban. Az istentisztelet a gyülekezet családi ünnepévé formálódott, hiszen Luhamets tizennyolc éve a tartui Pál gyülekezet lelkésze. Ezt a közvetlenséget fejezte ki az is, amikor a hivatali jelvényeit kezében tartó püspököt körül-

lévő, lehetőség szerint zenei érdeklődésű közösséggel keresné a testvérkapcsolat lehetőségét.

Hatezer kilométeres szolgálati út

Az alig húszeszes lélekszámú inkeri egyház Oroszország területén végzi szolgálatát. A finn nyelv használata egyre inkább visszaszorul, és ma már nemcsak a szibériai kis finnugor népek körében fejt ki az egyház missziós tevékenységet, hanem minden népnek hirdetik az evangéliumot.



Lelkési öltözetek bemutatója

vették a gyülekezeti óvoda éneklő gyermekei.

A számszerűen a mienkhez hasonló méretű, országos arányait tekintve nálunk nagyobb észti egyház sokszínűségét mutatta a liturgikus öltözetek sokasága: a lelkési karból néhányan Luther-kabátban, többen alában stóllával, egyesek pedig reverendában mutatkoztak.

Az istentisztelet utáni fogadáson többen megkerestek magyar kötődéseikkel: a tallinni teológia rektora a mi hittudományi egyetemünkkel szeretne kapcsolatot építeni, egy gyülekezet pedig szórványhelyzetben

Az Urálon túl épülő templomok virágzó gyülekezeteihez például nagyszámú burját betérő csatlakozik. Aarre Kuukauppi püspök az öröm szava mellett megjegyezte, hogy a hosszú szolgálati utak megterhelők: egy-egy vizitáció során öt időzónát kell átszelnie.

2016 augusztusában első ízben az inkeri egyház lesz az 1937 óta rendszeresen megtartott finnugor lelkesztálkozó házigazdája. A szervezők jövőre Karjala fővárosába, Petrozavodszkba várják a testvéregyházak küldötteit.

■ PAPP KINGA MARJATTA



Joel Luhamets püspök a gyülekezet óvodájának gyermekeivel

HIRDETÉS

Országos teremtésvédelmi verseny középiskolásoknak

Az evangélikus Ararát Teremtésvédelmi Munkacsoport és a református Ökogyülekezeti Mozgalom idén is meghirdeti az országos teremtésvédelmi versenyt középiskolások részére, melynek célja a keresztyén hit és a környezettudatos felelősségvállalás összekapcsolása a keresztyén fiatalok gondolkodásában. A verseny ideje: június 4. – szeptember 20.

Az on-line verseny öt fordulóból áll, melybe folyamatosan be lehet kapcsolódni. A rangsor a végső összpont-

szám alapján dől el. A versenyre 14–19 éves diákok nevezhetnek felekezeti hovatartozástól függetlenül. Jelentkezni lehet egyénileg vagy maximum négyfős (iskolai vagy gyülekezeti) csapatokban a verseny honlapján. A nevezés díjtalan.

A verseny díjazottjai tárgynyereményeket, kutatóközpontban tett látogatást, illetve háromnapos szakmai kirándulást nyerhetnek. Jelentkezés és részletes információk: www.okogyulekezet.hu.

Emléktáblát kap Johann Genersich

Bécsben avatja fel Magyarország ausztriai nagykövete, dr. Perényi János a protestáns teológia professzorának, egyháztörténésznek, a szepességi kulturális és irodalmi élet kimagasló képviselőjének, Johann Genersichnek (Késmárk, 1760 – Bécs, 1823) az emléktábláját. Az ünnepélyes avatásra a Dr. Genersich Antal Alapítvány, az Ausztriai Magyar Evangélikus Gyülekezet és a Balassi Intézet – Collegicum Hungaricum Bécs együttműködésével kerül sor június 8-án, hétfőn 12.30-kor (1080 Wien, Florianigasse 36.).

EvÉlet-infó

Sokszínű teológia

Tanulmánykötet az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak írásaiból

Mondják: egy teológusnak minden kérdés teológiai kérdés. Hozzátehetjük, egy teológiai tanárnak minden kérdés egyben oktatási kérdés is. Bármiről gondolkodik, ír, mindig tanít is. Mintha mindig ott lennének előtte hallgatói, diákjai, akiknek érvelni, akikkel vitatkozik, akiket tanítani szeretne.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak dolgozataiból összeállított, *Teológia és oktatás* címet viselő tanulmánykötet kiterjedt és sokszínű tanulási lehetőséget kínál az olvasónak, aki biztos lehet abban, hogy igazi ismerettel, elmélyült tudással találkozhat. Az Istenről szóló beszédnek különlegesen sokféle formája lehetséges. Nemcsak a kifejezett teológiai diszciplínák szólhatnak hitelesen Istenről, hanem a zene és az irodalom által is közelebb juthatunk őhozzá. A társtudományok, a szociológia, pszichológia nagyon is tartalmasan járulhatnak hozzá a teológiai gondolkodás mindent és mindenséget átfogó felelősségéhez

és alázatához. Ezért bátran mondhatjuk: a kötet tanulmányai sokszínű teológiát igazolnak.

Az izgalmas tanulmányi utazás élvezetes is – legalább két jellemző miatt bizonyosan. Az egyik a személyes hangvétel. A tudományos objektivitást sok helyen oldja személyes megjegyzés, sőt olyan tanulmánnyal is találkozunk, amelyik kifejezetten egy párhuzamos személyes átélésutat mutat be. Az oktatói tudást oktatói arcok kísérik: személyes ismeretség nélkül is személyeket látunk magunk előtt, akik kutatnak, gondolkodnak, érvelnek, bizonyítanak, vitatkoznak, bátorítanak.

A másik élvezetet nyújtó jellemző a tartalmi összecsengés. A nagyon sokféle tartalmú és tudományos megközelítésű írásokban többször is megszólal a család-iskola-gyülekezet reformatori összekapcsolása. Oktatásügyről, erkölcsiségről, kátéről, keresztény pedagógiáról nem is lehet másként, mint ebben a hármas feltételrendszerben beszélni, de Izraelről

mint tanuló közösségről sem lehet olvasni anélkül, hogy ne beleegnének szemünk előtt a mai tanuló közösségek egyházi, állami és családi összefüggései. Nem lehet úgy a tanítványok negatív tulajdonságaival szembeülni, hogy ne rajzolódna ki a mai tanítványság egyházi és társadalmi megélésének sokféle kihívása, s az evangélikus önzonosság sem jelenhet meg elszigetelten a tágabb értelmezési összefüggésektől.

A család-iskola-gyülekezet kapcsolata azonban ma egészen új összefüggéseket mutat, és új értelmezést igényel. A tanulmányok szerzői ebben is utat mutatnak: a reformáció fél évezredes jubileumához közeledve, mai szemmel vizsgálják meg a reformatori-lutheri örökséget, a legnagyobb gondossággal és alaposággal bányáznak minden szellemi hozamával – de nem félnek szembeülni a mai környezet folyamatos változásában lévő társadalmi, családi, egyházi világával sem. A reformatori tanítás öröksége így válik mai szemléletformáló erővé.

A tanulmánykötet tanulásra csábít. Hadd fogalmazódjék meg néhány kérdés, amelyek megválaszolására az olvasás során válaszokat kereshetünk, remélve, hogy ily módon még több kérdésünk támad. Hogyan alakult ki Izrael fiainak történet szerete? Lehet, hogy az írni tudás újra kevesek kiváltsága lesz? Már a reformáció korában is küzdött egymással a

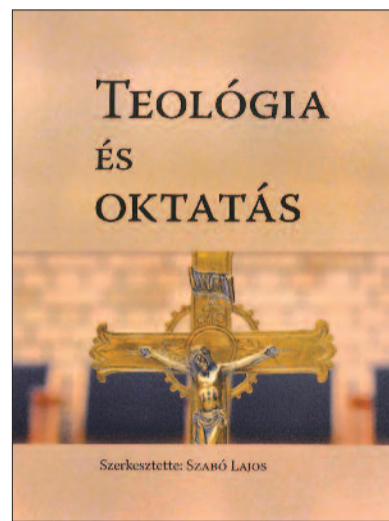
középfokú iskola és az egyetem? Hogyan tanítsuk meg gyerekeknek a *Szép, fényes Hajnalcsillagom* (EÉ 361) című éneket? Mit jelent a prédikáció mint „kis dráma a szószéken”? Miért tart fenn az egyház iskolát? Mi legyen a lelkipásztori hivatást kezdő fiatalok útra indító tarisznyájában? Hosszan lehetne folytatni a sort, hiszen minden tanulmány kérdések sokaságát teszi fel és válaszolja meg.

A tanulmánykötet eredményes forgatását segíti, hogy már a tartalomjegyzékben olvasható néhány tömör, összefoglaló gondolat a tanulmányok tartalmáról. A kötet végén az oktató-szerző rövid bemutatását találjuk mosolygó fényképével együtt.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak írásai olvasásra, tanulásra, felfedezésre, együtt gondolkodásra bátorítanak!

■ DR. BODÓ SÁRA

Teológia és oktatás. Szerkesztette Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2015. Ára 1590 forint.



HUSZONÖT ÉVE INDULTAK AZ EGYHÁZI MŰSOROK A MAGYAR TELEVÍZIÓBAN – 3. RÉSZ

A szerkesztő emlékei

Számomra egy műsor akkor sikeres, ha én is kaptam valamit általa. Ha megváltozott a gondolkodásom sok mindentől, más lett az emberekhez vagy a körülöttem lévő természethez a viszonyom. Így volt ez akkor is, amikor *Fa Nándorral* készítettem portréfilmet, és egyetlen mondata többet jelentett, mint egy hosszú tanulmány elolvasása. Amikor megkérdeztem tőle, hogy érezte-e Isten próbatételét a tengeren a viharokban, akkor azt válaszolta: „Egy működő természetbe léptem be, annak minden eshetőségével. Ebben az is benne van, hogy nem térek haza. De nem azért, mert el akar Isten vesztetni, hanem azért, mert a természet működik, és abban benne vannak a viharok, benne vannak az életveszélyes helyzetek is.”

Szekeres Palitól is volt mit tanulnom!

*Szekeres Pál*ról már műsorunk következő rendezőjével, *Soós Árpáddal* forgattunk. Kevés adásunkat idéztem olyan sokszor, mint ezt, és kevés adásunkkal foglalkoztak annyian egyházközpontunkon belül is, mint éppen ezzel.

Hallottam róla, aztán a székesfehérvári könyvtárban napokat szántam rá, hogy a *Népszportot* pár évre visszamenőleg átolvasva többet is megtudjak történetéről. Hiszen akkor ő volt az egyetlen ember a világon, aki olimpiai és paralimpiai játékokon is érmet szerzett. Tagja volt az 1988-as szöuli olimpián bronzérmes szerzett férfitörzscsapatnak, majd 1991-ben bekövetkezett balesete után, kerekesszékhöz kötött 1992-ben Barcelonában egyéni törben paralimpiai bajnok lett. Egyetlen mondatban szinte el is mondtam élettörténetét.

Azonban többről volt itt szó. Hiszen akkor értettem meg, hogy a szeretetjelenlétek nélkül bizony nemcsak hogy nehéz lenne az életünk, de sokszor kilátástalan is. Amikor az ember nem tud feldolgozni egy élethelyzetet, nem tudja elfogadni azt a situációt, amelybe belekerült.

Pali, amikor a vívőversenyéről hazafelé tartó kisbuszuk felborult, úgy került ki a roncsok alól, hogy deréktól lefelé megbénult. Már ott, a németországi kórházban is érezhettem azonban, hogy nem hagyják magára, hogy van esély a folytatásra. Hiszen ahogyan

mondta, ez egy élethelyzet, ezen nem lehet változtatni, de el kell fogadni, és a lehetőség szerinti legtöbbet kell kihozni belőle.

Ott volt *Batizi Sándor*, aki akkor a német kerekesszékes vívócsapat mestereként rögtön felvázolta egy másfajta sportolói út lehetőségét. És ott volt

érintés, a szó gyógyító ereje. Ez kell ahhoz, hogy az ember mindennek ellenére tovább tudjon lépni.

A műsorban több interjú is elhangzott. *Nádas Pál* szavai különösen is elgondolkodtattak. Ő mint a mozgásjavító általános iskola akkori igazgatója és a paralimpiai csapat vezetője is

kesen az uszodába, mert olyan sérült úszók is lehettek példaképeik, akiknek sikerei számukra is elérhetőek voltak. Vagyis volt egy álom, egy elérhetetlen példakép, kinek képe ott volt a szobájukban, ugyanakkor azok az elérhető példaképek adták meg a lehetőségek szerinti csúcokra az irányt, akik ha-

ja, de csak akkor, ha olyan társak vannak mellette, akik elfogadják, akik bátorítják, akik szeretik őt.

A barcelonai paralimpiai eredményhirdetés képeivel zárult a műsor, azzal a jelenettel, amikor a dobogón Anikó, a menyasszony, a válogatott vívó átoleli Palit. Igen, akkor, ott sokkal többről volt szó, mint a paralimpiai aranyról...

Evangélikus istentiszteletek a képernyőn

Közben elindultak az istentisztelet-közvetítések is. Első élő adásunk színhe-lye 1991. október 27-én Pápa volt. Már előtte is láthattak a nézők egy-két közvetítést; a legismertebb a Lutheránus Világszövetség 1984-es budapesti nagygyűlésének istentisztelete volt, melyet a Budapest Sportszínházról közvetített – történelmében először élő adásban – a Magyar Televízió. Pápán viszont akkor a rendszeres közvetítések sora indult meg.

Számomra azonban nem csak ezért felejthetetlen ez az alkalom. Hiszen jól emlékszem, ahogy a lelkes család vigyázott arra, hogy fiuk előző esti váratlan halála ne zavarja meg az igehirdetés szolgálatát végző *Szebik Imre* püspököt. A liturgiát és a kántori szolgálatot számomra azóta is erőt adó hittel és fegyvellemmel végezte *Varga György* esperes és felesége. Csak az istentisztelet után mondták el a gyászukat.

Azóta is minden istentisztelethez kötnek emlékek. A következőhöz, az 1992 pünkösdi Békéscsabáról közvetítetthez éppen úgy, mint a későbbiekhez. Különösen is izgalmasak voltak számomra a Szélerősa országos evangélikus ifjúsági találkozók záróalkalmái. Kedves emlékként marad meg bennem a kőszegi, a fonyódligeti vagy a legutóbbi, a soltvadkerti ifjúsági istentisztelet is.

Ugyanúgy felejthetetlen a paksi országos evangélikus találkozó közvetítése is, amikor a lelkészek és laikusok az uszályon felállított oltárnál végezték a szolgálatot. Templommá vált a dunai rakpart az ország minden pontjáról érkezett, többezres gyülekezet számára. Szép alkalom ez közvetítés volt, melynek rendezője már *Nemes Takách Ágnes* lehetett.

■ NAGY LÁSZLÓ
lelkész, szerkesztő



a társak mellett a legfontosabb, *Anikó*, Pali menyasszonya, aki akkor is természetesen állt mellette, és aki azóta a felesége és három gyönyörű gyermekük édesanyja.

Az első tehát, amit üzenetként továbbadhattunk, a szeretetjelenlét, az

szólt. Elmondta, hogy a kollégiumban, a gyerekek szobáinak falán olyan akkori hősök poszterei voltak, mint *Schwarzenegger* vagy hasonlóan erős és népszerű színésztársai. Vagyis az elérhetetlen példaképek. Ugyanakkor azért mentek hideg téli estéken is lel-

sonló sorsúak voltak, mint ők, és akiknek sikereiről olvastak, hallottak. Mint az úszókérő vagy mint Paliéről is.

A Szekeres Pállal és a körülötte élőkkel való találkozás megtanított arra, hogy ha az ember célja elérhető csúcs, akkor azt meg is hódíthat-

Összhangban

Tágra nyitotta kapuit a református zenei fesztivál

► Első ízben voltak evangélikus szereplői is a május 29–31. között tizenkettedik alkalommal megrendezett református zenei fesztiválnak: május 29-én a budapesti Kálvin téri református templom késő esti zenés áhítatán a *Kelenföldi evangélikus gyülekezet ének- és zenekara* szolgált, *Bence Gábor* karvezető kántor vezetésével. A háromnapos rendezvénysorozat idén is változatos programokkal várta az érdeklődőket, protestáns szigetté varázsolva a főváros belső-ferencvárosi negyedét.



A Nemzeti Múzeum lépcsőjén Oláh Gábor karnagy a fesztiválkórust vezényli

Nyolc helyszín, több száz énekest felvonultató kórusok, táncház, számos koncert, kézművesvásár, kerekasztal-beszélgetések és képzőművészeti kiállítás – felsorolni is nehéz, mennyi színvonalas programot kínált a XII. református zenei fesztivál. Legalább két újdonsággal is bővült a repertoár: a papgyerekek és a Magyar Örökség díjasok találkozájával.

Kiléptünk a templom falai közül, és kitártuk a református kapukat – mondta a fesztivál megnyitóján a rendezvényt megálmodó és igazgató *Böszörményi Gergely* producer, hanglemezkiadó, akivel lapunk május 3-ai számában közöltünk interjút. A reformáció kezdetének közelgő ötsz-

zadik évfordulója jegyében a református zsoltárok és dicsérek mellett evangélikus és baptista énekek, illetve vendégművészek is helyet kaptak a programban – magyarázta a „tárt kapuk” megvalósítását a főszervező.

Az immár hagyományos zenei fesztivál a kerület kulturális életének szerves részévé vált – hangsúlyozta köszöntőjében *dr. Bácskai János*, Ferencváros polgármestere a Bakáts téren felállított nagyszínpadon.

A zenés nyitóáhítaton – a *Magyar Honvédség veszprémi légierő-zenekarának* szolgálatával – a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, *Steinbach József* Fil 4, 6 alapján tartott prédikációt az éneklő és az

imádkozó emberek hálaadásáról és áldáskéréséről. Megdobogtatta az evangélikus szíveket a szervezők szép gesztusa, hogy a református zenei fesztiválon elsőként felszendülő ének egyházunk himnusza volt. (Az *Erős vár a mi Istenünk* a református énekeskönyvekben a 390. dicséretként szerepel.)

Az esti fátylászmenet zsoltárai között még egy lutheránus énekkel (EÉ 57) dicsőítették Istent a Ráday utcán végigvonuló hívek. A fátylászmenet a Kálvin téri református templomnál ért véget, ahol a késő esti áhítaton a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke, *Fazekas László* Zsolt 138,1–2 alapján szolgált.

A fesztivál lutheránus főszereplői – a *Kelenföldi evangélikus gyülekezet ének- és zenekara* *Bence Gábor* vezetésével – *Johannes Schmidlin* Pünkösdi koncertjét és *Johann Sebastian Bach* *Herr, wie du willst, so schicks mit mir* című kantatáját adta elő három szólista – *Geiger Kinga* (szoprán), *Kéring László* (tenor) és *Cser Péter* (basszus) – közreműködésével.

A második napon a Nemzeti Múzeum lépcsőjén sorakozott fel a református zenei fesztivál ötszáz fős fesztiválkórusa, hogy megtartsa a rendezvénysorozat immár hagyományos csúcspontjának számító hangversenyét. Az ökumenikus oroszban felvidéki, kárpátaljai és erdélyi énekkarok is részt vettek, és a *Bocskai István Református Oktatói Központ* *Egressy Béni* Művészeti Középiskola *Júvószenekara* szolgált kísérettel. Az egyórás koncerten a zsoltárok és katonadalok között ismét elhangzott két evangélikus ének (a már említett 57. mellett a 260.), illetve két baptista dicséret. A két karnagy – a református *Bódiss Tamás* és a baptista *Oláh Gábor* – vezetésével



A Kelenföldi evangélikus gyülekezet ének- és zenekara *Bence Gábor* vezetésével a Kálvin téri református templomban

a nagyszámú közönség is bekapcsolódott a fesztiválkórus énekébe.

Nem merült ki az egyházi énekekben a fesztivál zenei kínálata: a három nap alatt számos népzenei és rockkoncertet is élvezhetett a hallgatóság, többek között a csángó népzenei társulat *Tázló együttes*, a kárpátaljai *Borzavári népzene*; a progresszív rockban utazó *Varga János Project*, a *Sebő*, a *Muzsikás* és a

Vujcsics együttes adott fergeteges műsort. A rendezvényeken összegyűlt adományokat a kárpátaljai magyarok megsegítésére ajánlotta fel a református zenei fesztivál. (Az adománygyűjtést folytatják a szervezők a *Református énekek XIV.* koncert-istentiszteleten, amelyet június 27-én rendeznek a Művészetek Palotájában.)

■ WALKÓ ÁDÁM



Böszörményi Gergely, *Steinbach József*, *Fazekas László* és *dr. Bácskai János* a zsoltáros fátylászmeneten

Ez az a nap! – tizenöt éve

Dicsőítő arénakoncert

► Május 30-án ismét megtelt a Papp László Budapest Sportaréna, az immár tizenötödik alkalommal megrendezett *Ez az a nap!* helyszínén. A dicsőítő koncertre ezúttal huszonhat országból (!) érkeztek fiatalok – és magukat lélekben annak érzők. Már péntek este 9 órától rá lehetett hangolódni – zenével és imádsággal – a jubileumi rendezvényre egy különteremben, itt tizenhét hazai és határon túli keresztény együttes szolgált a közönséget. A zene közös nyelv, amely összeköti a nemzeteket, generációkat. A dicsőítés azonban több mint zene. Jézus dicsőítése énekkel és zenével: életforma – fogalmazódott meg a budapesti arénában... Az ideai rendezvényre meghívó kérdés – „*Szomjas vagy?*” (Jn 4,13–14) – az élő víz forrására utalt.

A szombat délutáni programok a Misszió Expóval kezdődtek, különböző kiadványok közül lehetett válogatni az előtérben. A külföldi előadók előtt *Pintér Béla* és zenekara foglalta el a színpadot, akiket visszatérő fellépőként üdvözölt a közönség. A zenekar nem véletlenül az egyik legnépszerűbb keresztény zenei formáció Magyarországon, dalait szinte mindenki velük énekelte.

A hazai közönség körében szintén jól ismert *Császár László* és *Hanna* közös produkcióban lépett fel, közösen énekelte: „Lélek, add, hogy benned teljesen megbízzak, a vízen bátran veled járjak...” Utánuk a *Joy Gospel Music*, *Andelic Jonathan* és *Mc Tono* örvendeztetette meg zenéjével a közönséget.

Szlovákiából és Moldovából is érkezett egy-egy dinamikus zenét játszó, fiatal együttes. Elmondták, mekkora öröm számukra, hogy részt vehetnek ezen a jubileumi budapesti estén.

Az *Ez az a nap!* dicsőítő alkalmaik elmúlt másfél évtizedére *László Viktor* alapító-főszervező tekintett vissza. Tizenöt év alatt harminc országból

több mint negyedmillióan vettek részt az évente megrendezett eseményeken, felekezetre való tekintet nélkül.

Idézzünk a koncert helyszínén kiosztott prospektusból: „Fontos számunkra, hogy minden évben legyen egy nap, amikor összegyűvünk Isten nevében hálaadással, és imádkozunk

népünk megtéréséért és az Egyházért! Célunk, hogy mélyebben elkötelezzük magunkat Isten mellett, és hisszük, hogy ezáltal hatással lehetünk a környezetünkre. Hiszünk, hogy a világ szemében is bizonyoságtétel lehetünk azért, hogy a kölcsönös szeretet és elfogadás jellemez



HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

bennünket. Hiszünk, hogy az eredményes misszió kulcsa, ha mi, hívők együtt tudunk munkálkodni!”

2000-ben több ezren gyűltek össze a *Felvonulás Jézusért* elnevezésű eseményen, majd a következő évben a Margitszigeten, hogy közösséget alkotva imádkozzanak. 2002-ben húsz ezren töltötték meg a Kisstadion lelátóit, 2003-ban a Népszínház melletti területet, 2004-ben a Hősök terét. A rendezők járták az országot az *Ez az a nap!* *RoadSó* kamionjával, hogy minél több emberhez jusson el a zenén keresztül az evangélium, hogy felhívják a figyelmet az összetartozás fontosságára. 2010-től már a Budapest Arénába várták az *Ez az a nap!* egyre nagyobb tömegeket megmozgató eseményeire érkezőket.

S az évek alatt a hívó szót egyre többen meghallották, meghallják: Isten ígéje irányt adhat a mindennapokban. Egyházi közösséghez tartozni hitvallás is egyben, melynek megtartó ereje van. Erre rendkívül nagy szükség is van napjainkban, hogy a határon túliak ne hagyják el őseik földjét, s hogy az anyaországból se vándoroljanak el – egy szebb élet reményében – a fiatalok tömegei.

Ezt is hangsúlyozta több egyházi vezető, akik a szombati rendezvényen megáldották a jelenlévőket. A hagyományosnak tekinthető közös imádkozás keretében – többek között – *Fabiny Tamás* evangélikus püspök, *Papp János*, a Magyarországi Baptista Egyház elnöke, *Pataky Albert* pün-

kösi egyházelnök és *Székelly János* katolikus segédpüspök mondott fohászt.

A rövid technikai szünetet, átállást követően a *Bethel Music* fellépését várták türelmetlenül a fiatalok. A Kaliforniából érkezett együttesnek idáig tizenhét lemeze jelent meg. Milliók hallgatják zenéit s a zenén keresztül a keresztény szövegeket, melyeket a jelenlévők – a kivetítők jövötábol – ezen az estén is együtt énekelhettek az előadókkal.

Az est utolsó fellépője napjaink egyik legsikeresebb keresztény zenekara, az ír *Rend Collective* volt. Hagyományos ír hangszerekkel előadott s már világszerte ismert dalokkal vallottak hitükről, különleges színpadi megjelenéssel is színesítve a koncertet.

Elhangzott a videómozgató oldalon többmillió nézettséggel büszkélkedő *My Lighthouse* (*Világítótorony*) című dal is: „Fényeddél, fényeddél kormányozd hajómat, zúghat minden, így partot ér, partot ér! Fénylő tüllel jársz előttem, így mentes ki a próbákban!”

Végül a *Build Your Kingdom* zenéjére az egész küzdőtér megmozdult a többbezes közönséggel. Az ír csapatból áradó vitalitás, zenéjük és szövegeik, az egyedi írt ritmusok, a rengeteg ütőhangszer, a harangjáték és pörgős színpadi jelenlétük nyújtotta az egyik legemlékezetesebb élményt a közönség számára az ideai *Ez az a nap!* dicsőítő koncerten.

■ HETESSY CSABA

„Alkotómunkámban Isten fogta a kezemet...”

Beszélgetés Várkonyi János békéscsabai festőművésszel

► A közelmúltban negyven értékes olajfestményét ajándékozta a Békéscsabai Evangélikus Egyházközségnek Várkonyi János festőművész. Az alkotások a lelkesi hivatal emeleti tanácskozó dísztermében tekinthetők meg.

– Milyen szálak fűzik Önt az evangélikus egyházhoz?

– Evangélikus hitben nevelkedtem, minden nagyszülőm az egyház tagja volt. Apai ágon ősiem, a Vlcskók már az 1700-as években felbukkantak az egyházi anyakönyvekben. Várkonyira apám magyarosította a család nevét. Kora gyermekkoromban megtanítottak imádkozni, és természetesen volt, hogy bibliaórákra és istentiszteletekre jártunk. Meleg szívvel emlékezem Kincses Gusztó lelkész bácsi hittanóráira és gyermek-istentiszteleteire, érdekes és gyermekközeli prédikációira. A konfirmációra Mekis Ádám lelkész úr készített fel.

Egész családomat áthatotta az evangélikus hit. Szorgalmas, szerény, alázatos élet- és munkaszemléletet kaptam tőlük. Keresztapám,

– Ezek miatt ajándékozta galériányi festményét az egyháznak?

– Mindig szerettem és szeretek ajándékozni. Közben pedig azt láttam magam körül, hogy sok békéscsabai festő alkotásai idővel eltűnnek, elkopnak, elfelejtődnek. Amikor úgy gondoltam, hogy pár munkámat szeretném megmenteni az utókoraknak, köztük a szakrális képeimet, az ötlettem először Kutyej Pál lelkész urat kerestem meg, aztán Kondor Péter esperes úr is nagy örömmel fogadta az elképzelést. A legnagyobb megtiszteltetés az volt, hogy Gáncs Péter püspök úr eljött a műtermembe, leültünk beszélgetni az adományozásról, és köszönetét fejezte ki. A presbitérium is rábólintott.

Azt kell mondanom, hogy én vagyok hálás, hogy itt lehetnek, ebben



Várkonyi János: Néma csend (részlet)

Gyuri bácsi nem nősült meg, és tele volt ajándékozási szándékkal. Az '56-os üldözött lelkészek családjait segítette, Ordass püspök úr családját is. Édesapám szintén jó barátságban volt az itteni lelkészekkel, a házuknál is megjelentek, mivel ő úriszabómester volt, Luther-kabátokat is készített, a megyén kívül is voltak megrendelői.

Olyannyira mély gyökerek kőnek az evangélikus egyházhoz, hogy az életem egészében meghatározott. A szakrális témák mindig jelen voltak a művészetemben, Krisztusportrékat már a hetvenes–nyolcvanas években is készítettem. Az Úristen végigkísérte az utamat, az alkotómunkámban fogta a kezemet. Átsegített a nehézségeken. A tehetséget, képességeket tőle kaptam, és az ihletéseket az egyes témákhoz is tőle nyerem.

Sokszor kérdezik tőlem, hogyan készül egy-egy festmény. Megállok a fehér vászon előtt, és jönnek a gondolatok, az impressziók. Az emberbe ezek belevésődnek – eltelik egy-két hónapot, és kibomlik az egész. Isten adománya ez.

a szép teremben a munkáim. De ez nem rólam szól, hanem a következő nemzedékről, akik – talán évtizedek múltán is, amikor már nem leszek – egy tősgyökeres csabai festőre lesznek majd kíváncsiak.

– A főfal közepén a Golgota című alkotása áll. Ezt még a békéscsabai Nagytemplomból jó tíz éve sajnálatosan ellopott oltárfestmény pótlására készítette el. Nem Ön nyerte meg a kép megalkotására kiírt pályázatot, de itt végül is láthatóvá vált az alkotása.

– Természetesen a főfalra képzeltem a kereszténységhez kapcsolódó munkáimat. Nagyon elmélyült munka volt az említett Golgota megalkotása. Bibliái, történelmi olvasmányok közelítettek Jézus szenvedéséhez. Amikor nagyepítékek a templomba mentünk, a passió mindig vizuálisan előttem volt, szinte láttam a történéseket. Régi vágyam volt, hogy eljussak a Szentföldre. Ez tizen-valahány évvel ezelőtt megvalósult, én is végigjártam ezt az utat. A krisztusi szenvedés még valóságosabbá vált. Katartikus élmény volt.



Várkonyi János festőművész

A kereszténységgel kapcsolatos, itt látható munkáim közül kiemelném még a Luther Mártonról készített festményemet. Úgy érzem, sokkal többet kellene tudniuk a mai generációknak nagy reformátorunkról. Másik alkotásom a Transziszt, a jellegzetesen csabai, gót betűs szlovák énekeskönyvünket örökíti meg. Angyali figurákat is szoktam alkotni, ez a lelki szárnyalást jelenti a számomra. Albert Schweitzerről szintén készítettem egy portrét, nagyon magával ragadott az orgonaművész, orvos, afrikai misszionárius életútja.

Vlcskó nagyapám mesélt egykor nekem az első világháborús élményeiről, mert ő végigjárta a frontokat. Megmaradt egy fotó róla, amin távol a honi földtől megáll egy útszéli keresztnél erőit nyerni. Ezt is megfestettem.

– A vallási témájúak mellett más festményeket is ajándékozott...

– Hoztam például Békéscsabához kötődő festményeket is. Van olyan, amely Munkácsy Mihályra emlékezik, egy másik a jellegzetes csabai tájházbelsőt örökíti meg, egy harmadik a Körös-partot. Megfestettem első rajztanáromat is alkotás közben vagy éppen Bodza bácsit, mint jellegzetes csabai figurát, a híres-neves, gyönyörű csabai gyógyszerárak egyikét, édesapám varróműhelyét... Szintén nosztalgia legkedvesebb gyermekkori játékomnak a megörökítése: Valetinyi nagyapám, aki fuvaros volt, készítettem nekem egy hintót faragott lóval.

– Albert Schweitzert említette korábban. Úgy érzi, hogy alkotásaival ön is missziót fejt ki?

– Amikor a képek átadása zajlott – Gáncs püspök úr jelenlétében –, tödultak ide az emberek. Olyanok is eljöttek, akik nem kötődnek szorosan



Várkonyi János: Betlehemesek

az egyházhoz. De ők is imára hajtották a fejüket. Azóta is óriási az érdeklődés. Úgy érzem, nemcsak én „nyerek” azzal, hogy itt lehetnek a képeim az örökkévalóságig, hanem reményeim szerint mindenki, aki látja, és elgondolkozik. Köszönöm, hogy az egyház öntetlenül kinyitja a termet az érdeklődőknek. Alkotóként sokat adományozok nemes célokra, ez is egyfajta misszió.

– Most éppen min dolgozik?

– Egy alkotó ember sosem megy nyugdíjba. Mindennap dolgozom a műtermemben, enélkül elképzelhetetlen lenne az életem. Nagy hatással vannak rám a művésztelepek, külföldön is sokszor voltam. Ma már kevesebbre utazom el, de azért a békésin, a zalaszentgyörgyin és a nagykanizsain mindig ott vagyok. Most éppen Császártöltésre készülök, két afrikai ihletésű alkotást viszek magammal. Azért szeretem a művésztelepeket, mert ott a művészek között távol marad az irigység, tiszteljük egymást, kicseréljük szakmai tapasztalatainkat, segítjük, támogatjuk egymást – egyezővel barátokként vagyunk együtt.

– Ironikus, nosztalgikus, groteszk – ezekkel a fogalmakkal jellemezte egy neves helyi művészeti író az alkotásait. Hogyan fér meg a groteszk a szakrálissal?

– A groteszk kezdettől jellemzi a munkámat. Még a pályám elején ráéreztem erre. Bekattan az ember fantáziája, és akkor könnyen jön ez a kifordítottság, groteszkszerűség. Humorral is lehet komolyságot adni a dolgoknak. De a szakrálisnál nincs groteszk, a vallásból nem csinálunk viccet. Ez számomra erkölcsi kérdés.

■ SZEGFŰ KATALIN

NYELVELÉS

Nagybetűzés – nyakló nélkül

Már az általános iskola alsó tagozatában tanítják, hogy a magyarban mely szavakat kell nagy kezdőbetűvel írni (személynevek, állatnevek, földrajzi nevek, csillagnevek, intézménynevek, kitalálások és díjak neve, művek címe), s pontos szabályai vannak a köznevelésnek is, amikor valamely tulajdonnevet kis kezdőbetűvel írunk (például *ferenc-józsa, röntgen*).

„Tulajdonnevesíteni” eddig leginkább a költők szoktak volt, amint azt gyakran tette – okkal – *Ady Endre* is (*A magyar Ugaron, Új Vizeken járok*). Manapság azonban elharapódzott az indokolatlan nagybetűzés, különösen a szöveges reklámokban, a *Facebookon* s még magánéletünkben is! Túlfűtöten hazafias érzelmű barátom például rendszerint így zárja leveleit: *Magyarnak Lenni Büszke Gyönyörűség!* Nemrég meg az egyik egyházközségtől kaptam meghívót, melyben szeretettel invitáltak *Gyülekezeti Napra*, éppen május 10-én, a *Madarak és Fák Napján* (ez utóbbit is szinte mindenki mindenütt nagy kezdőbetűvel írja!).



„Ős Péterfián”, kedves városomban, villamosra várva látam az eddigi talán legelrettentőbb példát. Diszkrétan elhallgatva a cég nevét és elérhetőségeit, így fest a hirdetés: *Teljesen Újjáépített Irodák, Üzletek, Szolgáltató Egységek, Magas Komfort Szintű, Ultra Flat Studio Lakások*. A mintegy ötször három méteres molinó, két emelet közötti kifeszítve, már több mint egy éve rontja az arra járók, no meg a szemközti református iskola diákjainak nyelvérképét.

Nem akadt ennél a cégnél egy, az általánost legalább közepes eredménnyel elvégzett írástudó vagy a molinót elkészítő vállalkozásnál valaki, aki figyelmeztette volna a megrendelőt kapitális hibáira?

A napokban ugyanott kelleme meglepetésben volt részem. Őt-hat villamosra várakozó alsóskisdiák azon vitakozott, hogy a fenti hirdetésben csak tizenöt vagy tizenhét, netán tizennyolc helyesírási hibát lehet-e összeszámolni. Vita tárgyát képezte még, hogy kell-e a szöveg végére pontot tenni, vagy sem. (Legközelebb meghívom őket, hogy nézzük meg együtt a következő megállónál, a laktanya falán látható Nagysándor József-emléktáblát is. Vajon ahhoz mit szólnak majd?)

■ OSZVÁTH SÁNDOR

Várkonyi János 1947-ben született Békéscsabán. Felmenőinek nevei 1734 óta fellelhetők a helyi evangélikus levéltári iratokban. Minden nagyszülője neves csabai evangélikus familia tagja. Apja magyarosította nevüket Vlcskóról Várkonyira. Evangélikus neveltetése egész életére és művészetére kihatott. Szegeden, a tanárképző főiskolán szerzett rajz–földrajz szakos diplomát. Olyan művésztanárok kezei alatt formálódott, mint Cs. Pataj Mihály, Vinkler László és Fischer Ernő. Később Mezőberényben, majd Békéscsabán tanított.

Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, a Békéstáji Művészeti Társaságnak. Rendszeresen állít ki itthon és külföldön. Táblaképek mellett könyvborítokat, illusztrációkat, grafikákat is készít. Medgyesbodzás–Gábortelep kápolnájában és a tusnádi Szent László Gyermekvédelmi Központban oltárképe, a battonyai temetőkápolnában három pannója van.

2001-ben elnyerte a *Békéscsaba Kultúrájáért* díjat, 2009-ben *Békéscsabáért* kitüntetését vehetett át. 2015-ben negyven olajképét a Békéscsabai Evangélikus Egyházközségnek adományozta. A galériányi alkotás a lelkesi hivatal emeleti dísztermében nyert elhelyezést.

Járosi Andor. Jeles drámaíróinktól, *Páskándi Gézáttól* hallottam róla először Erdélyben, egy irodalmi találkozón. És most, annyi év elteltével a tragikus életutat is megismerhettük. A bátor evangélikus lelkészt, a lélek- és embermentőt. 1926-ban újjászervezte a kolozsvári gyülekezetet; segítette a szegényeket, a háborúban elárult gyerekeket. A város zsidó családjai is sokat köszönhetnek neki: a német megszállás után visszatámozott keresztleveleket állított ki, útlevelel férfiak előtt nyílt szabad utat a menekülésre. *Kádár Anna*, a színház igazgatója-

resznyeafa ragyog. Száz és ezer viráglabda a roskadó ágakon, mellettük aranyesőbokor lánkol, a fű haragoszöld. Elég lenne odalépni, megérinteni az alsó, kibomló lombokat, látnánk, elmondhatatlan titkos csoda a világ!

A magyar föld élete. Már *Krúdy* fölvetette a kérdést, miért nem írja meg valaki a föld regényét. A termő szántókat, rétet, erdőt, mezőt, búzatáblát, selymes fűtengert. És a köveket. Bazaltkő és tufa. A rájuk épült házakkal és pin-



nek a lánya meleg szavakkal emlékezett a teológiai tanárra. Befogadta, bújtatta, élelmet szerzett neki, miközben a kert tele volt német katonákkal.

Tudós ember volt, lelkészi szolgálata is jelentős; oktatta a fiatalokat, nevelte a jóra, Jézus szeretetére. Feltétlenül meg kell említeni, hogy a híres erdélyi írótalálkozón is ott volt: *Kós Károly*, *Bánffy Miklós*, *Tamási Áron*, *Áprily Lajos*, *Dsida Jenő* és a többiek mellett az erdélyiség és a megmaradás gondolatát ápolta.

1944-ben a szovjetek deportálták, a Szovjetunióba hurcolták. Erdőirtáson dolgozott nehéz körülmények között. De az utolsó pillanatig megmaradt lelkésznek: istentiszteleteket tartott, bátorította társait... 1944. október végén halt meg, negyvenhét évesen. 1999-ben a Világ Igaza kitüntetésben részesült.

2015. április 20. Évek óta figyelem a tavasz varázslatát. Azt a pillanatot, amikor a természet megújul, a fák tündökölnék. Talán éjszaka történik mindez, azért nem látjuk, vagy kora reggel. Nem tudom, de nézek ki az ablakon, és nem bírok betelni a látvánnyal. A haldokló cse-

cékkel. A Somló és a Ság együtt. Nagy tanúságtévők. Lapozni ezer és százezer évet át. Szőlővesszőt ültetni a vörös hegyoldalba. Kemény fizikai munka ez, szellemi izgalom, üzenete a földnek.

Turchányi Sándor. Régen olvastam prédikációit, cikkeket szétszórvva újságokban. Aztán kezembe kerültek összegyűjtött írásai, és megszólított a rég halott. A Torontói Magyar Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház ezt írta nekrológiájában: „Balassagyarmatról indult pályája. Könyvtárosként került állásba, majd nyomdászként munkálkodott. A lelkészi útra »idősebb« fejjel kapta Isten hívását. Szolgálatot Csepelen, Óbudán, Kelenföldön végzett. 1980-ban családosul Hollandiába költözött, de hamarosan Kanaadában telepedett le. Tizenöt évet töltött gyülekezetében, hűséggel az evangéliumhoz. Vállalta a helyi gyülekezetet is, ahol tíz évig minden hónapban kétszer prédikált. Megromlott egészsége miatt nyugalomba vonult, de az evangélikus gyülekezetet haláláig (2001) szolgálta.”

Ennyi a száraz életrajzi adat, a többi egy fáradhatatlan, mélyen hívó férfi munkálkodása:



emigrációba került embertársainak segítése, lelki vigasztalása, hűsége hazájához. A kisemberek életébe, bánatába, honvágyába tekinthetünk bele írásait olvasgatva; szinte mindegyik munkájába rejtetten beleszólte saját gondjait. Nyugalanságát és elégedetlenségét. „Az író Turchányi Sándor alig néhány év kegyelmi időt kapott – fogalmazott barátja, *Albert Gábor*. – Írásainak darabjai, amelyek műfajilag az elbeszéléstől a karcolatig terjednek, 1981 és 87 között keletkeztek.”

A *Ha egyszer meghal a vörösbegy* című kötetének üzenetéből felismerhetjük igazi kincsünket, és megtalálhatjuk lelki békénket.

Szörényi Levente hetvenéves. A zeneszerző-énekes, a legendás *Illés-együttes* frontembere ke-rek évfordulóhoz érkezett. Megáll egy-két napra, hogy megpihenjen, fogadja a gratulációkat. Talán számvetést is készít: merre indult, hová érkezett? Sok, kevés, amit teremtett? A Zeneakadémia külön ünnepen köszöntötték: keresztmetszet hangzott el életművéből, *Gyöngyösi Levente IV. szimfóniája* erre az alkalomra íródott.

Különös pillanat, hogy én magam is tünődhetek róla. Az utóbbi évekről, mikor annyian elpártoltak mellőle az *Alföldi Róbert* rendezte *István, a király* kapcsán. Az eltorzított, talán „szándékosan” zavarosságba fordított előadás miatt. Van benne igazság. De ez nem ok arra, hogy elpártoljunk ettől a zseniális örökifjú hobótól.

A zsarnoki korban zenéjével élni segített. Az Illés-nóták belénk égtek; ezek és tízezrek énekeltek őket. Erőt adtak és bátorságot, ahogy a közelmúltban is, igaz, már csak hármuk hangszerén és hangján, mert megtizedelte őket a halál. Az utóbbi időben egyre többször hangot adott véleményének. Miért *Bródy János* volt egykor a zenekarban a szócsó, miért hallgatott sokáig, s miért kezdett el később társadalmi-politikai kérdésekben megnyilvánulni? Szörényi Levente mindig nemzetben gondolkodott, a jobboldali értékek mellett állt ki, s egy részletes interjúkötetben mondja el életét, üzenetét: „Helyükre kell tenni a dolgokat. Tenni kell, teremteni, amíg Isten enged!”

Közel és távol. Festő barátom mondja: „Istenem, adj erőt és hitet a jövőben. Így kezdem esti imádságomat.” Fiatal lelkész írja levelében: „Szeretnünk kell. És hinni.” *Dosztojevszkij* többször is megemlíti a vágyakozást a hitre és a megismerésre: „Nagy boldogság Isten közelségét érezni.” Különösen annak, aki megtapasztalta, hogy Isten távolodik tőle. Egyre messzebbre. El is hagyja. Az kétszeresen átérzi, ha újból megtalálják. Felülvizsgálják ügyét, és méltó lesz a szeretetre.

Fenyvesi Félix Lajos

(Napló)

Évforduló. Fial barátom huszonöt éve házas. Régi finom borral érkezik közénk. „Kár belénk” – mondja mosolyogva. Pogácsát vesz elő, édes süteményt, azután beszélgetünk. Mutatja a szép ajándékot: kis aranykereszt; évek óta meg akarja lepni a feleségét. „Gyorsan elteltek az évek” – tünődik az asztal végén. „Mi volt ez a sok esztendő?” – kérdezi az öreg tanár. „Az élet értelme?” – töprengik én is. De ezekre nem lehet válaszolni. Az élet lényege nem az, hogy töretlenül haladjunk a cél felé, hanem az, hogy éljünk. Bírjuk az órló napokat. Még akkor is, ha tragikus korban kellett állni a helyünkön, s a zsarnoki korban belül érdekes, még gazdag is volt az élet.

Isten házába menni. Emlékszem, milyen szép volt a vasárnap délelőtti ünnep. A készülődés csendes órája, gyerekkorom komolysága.



Anyám mindenre figyelő szeme, fúrge keze, ahogy a sötét ruhákat csinosította, lekefelte. És mentünk együtt, a tavaszi hársfák mintha előtünk bontottak volna virágot, a reggeli nap be-aranyozta a családot. Aki templomba megy, ugyanaz a hinni, remélni és tudni vágyás szomjúsága vezet, mint régen a Jézust hallgató embereket. Az ő kétezer éves arcuk dereng át az arcunkon. Nemcsak az élő, de a föltámadt Krisztus szava hallatszik messzi évszázadokból.

Virágok beszélgetése. Régi könyvben olvasom: angol tudósok finom, műszeres vizsgálattal megállapították, hogy a növények figyelik az embereket. Szót váltanak rólunk, félelemmel vagy örömmel reagálnak mozdulatainkra. Ágak hajladozását, szirmok mozdulását nemcsak a beszűrődő fény, méhek közelsége válthatja ki, hanem a mienk is. A szenzáció ránk vall, a felfedezés igaza is. Semmi kétkedés, sőt újabb kiegészítések: a rózsák szomorkodnak, a temetői krizantémok gyorsan elhervadnak. Nézem a környezetemet, talán van benne valami: az erkélyen a muskátli kipusztult. Szomszédasszonyom hangja, mint a repedt fazék.

Két Hubay-idézet. A *Napló nélkülem* (1978) négyszáz oldala remek megfigyelések, séták a nagyvilágban. Elsősorban a színházról beszél, hiszen drámaíró. „Miért megy olyan keservesen az írás? – kérdezi az éjszaka csendjében. – Mert ahányszor csak nekifohászok az írásnak, előre tudom, hogy minden mondat reménytelenül cipelni fogja hátán a kifejezhetetlent.” A másik rövidebb, Róma ódon kövei közt vetette papírra: „Vajon hány ellensége lett volna Jézusnak, ha megteszik zsidó királynak? Tizenkettő – legalább!”

os jegyzetlapjaiból

(, 2015)

Szent István könyvhét. Huszonharmadszor a budapesti Ferenciek terén: harminchárom egyházi kiadó nyolcezer kiadvánnyal jelentkezett, köztük hatvannégy újdonsággal és kedvezményes akciókkal.

Mennyi könyv, mennyi írás, ódon-szép bölcsesség és modern vallomás! – sóhajt föl az ember a többórás nézelődés után, mert nehéz megtalálni az igazat, a lélekemelőt és lelkesítőt. Az embert kell keresni, hogy feltörjük a titkok pecsétjét, és megtaláljuk a szeretet ösvényét...

Az 1993-ban alapított rangos Stephanus-díjat az idén *André-Joseph Léonard* mehelens-brüsszeli érsek és *Kányádi Sándor* erdélyi költő érdemelte ki.

Néhány kötettel megleptem magamat, legelőbb a Biblia egyik új fordításával; jó újraolvasni a megszentelt szavakat, a régi százado-

értelmes emberek baráti párbeszédéről van szó, melynek valódi célja az igazság közös keresése. Isten és Jézus megidézése úgy, hogy másokat is megajándékozzon érvényes gondolatokkal.

Pusztaság. Nepálban közel nyolcas erősségű földrengés volt. És tucatnyi erős utórenghés. Középpontja a fővárostól, Katmandutól nyolcvan kilométerre volt, s ahogy a szakértők mondják, kis mélységűnek, inkább pusztítóknak számított.

Aggódva néztem a megrázó képeket: az emberek jajveszékelték, zokogva térdepeltek egy-egy téglatörmelék előtt. Az volt az otthonuk, és most szeretteik fekszenek a megnyílt földben, a hatalmas, törött betonlapok alatt. A világorökség kincsei, a régi, híres templomok



kon átívelő üzeneteket. *Böjte Csaba* gondolatai a mindennapi életről mindig jó útravaló és épülés. *Németh László Iszony* című regénye a világirodalom egyik legfinomabb szövésű prózája, benne a tisztaság és kárhózat, az ártatlanság és a bűn örökös ellentéte. A Kairosz Kiadó *Miért hiszek?* című könyvsorozatának kötetei nagyon keresettek. *Zimányi Ágnes* ezúttal *Gáncs Péter* evangélikus püspököt kérdezte. Beszélni nem könnyű. Itt

összedőltek. A főváros egyik jelképe, a kilencemeletes Darahara-torony teljesen megsemmisült. Ki tudja, mennyi a halott, a súlyos sebesült. „Nepálban a tiszta ivóvíz kevés – mondja barátom –, rossz az áramellátás, és nagy a szegénység.” Elcsendesülünk. És halljuk a szörnyű hírt: újabb iszonyú földrengés volt. A régi közelében. Százerek éjszakáztak a hideg utcán, félve a véget nem érő tragédiától – Isten, irgalmazz!

Védelmi miniszter. Nem lennék Észak-Koreában katonai vezető. Kiképző őrmester sem. Hallom, a tegnap még vörös zászlóval integrotó *Hjon Jong Csolt* hazaárulás vádjával kivégezték egy légvédelmi ágyúval! Szegény elbóbiskolt a nagygyűlésen, ahol a nagyvezér, *Kim Dzsongun* beszélt öt órán keresztül. Kis *Nérol* – ebben az évben már tizenöt rangos tisztségviselőt ítélte halálra.

Apám szavai. Sokszor elmondta, az ördög igazi, eleven személy. Naponta érezni jelenlétét, cselekedeteit, néha jobban, mint Isten valóságát. Istent keresni kell, hívni, és egyszer felel kérdéseinkre. Az ördög mindig ott van a közelünkben, kilép a fehér falból, áthajol a vállunkon, és súgja a gonoszszágot és a kegyetlenséget. „A szörnyű, zarnoki idő is az ördög műve” – világosított föl bennünket apám. És a mai megháborodott világ is, az Iszlám Állam: minden veszendő értéket, szépet elpusztít!

Karcagi látogatás. Öreg barátom évek óta hív: látogassam meg egy napra borkóstolásra és emlékidézésre. Késő este kis társaság gyűlt össze, ott hallottam egy szép példát a segítsérről. Lassan tíz éve, hogy lelkes tanárok szombaton meglátogatják Erdély iskoláit, a partiumi Fekete-völgy településeit, tíz-tizenkét gyerek hallgatja őket, a játékos órákat. Nem küldetésnek veszik a fárasztó napot, inkább önkéntes szolgálatnak. És örömeik, ha egy-egy – magyart felejtő – fiatal jobban érzi anyanyelvünk szépségét.

A névtelen áldozatot meghatódva figyelem. És hiszem, hogy a szórványban élő két-három ezer ember sorsa nem reménytelen az idegen környezetben, ha elhiszik: magyarnak lenni jó és büszkeség.

Van Gogh a piacon. Olvasom a néhány soros hírt: egy ázsiai magángyűjtő ajánlotta a legnagyobb összeget a nagy festő képéért. 66,3 millió dollárért (18 milliárd forintért) kelt el a New York-i aukción. A *Lallée des Alyscamps* nem tartozik a leghíresebb festmények közé, bár mindenütt ott vannak a főbb jegyek: a különös, lobogó színek örvénylése. Az 1888-ban készült munkát Van Gogh barátja, *Gauguin* figyelte néhány méterről, talán innen van a „befejezetlenség”.

Ha ilyeneket hallok, az jut eszembe, hogy szegény Van Gogh mennyit éhezett, szinte semmit nem tudott eladni, és a most elkelt olajképe valami ismeretlen helyen, szűrt fényű szobában fog raboskodni.

Mennyit ér az ember? Egy síró csecsemő? Ere nincs válasz. Hacsak az nem, hogy a világ összes aranyrúdjaért sem adná oda gyermekét az édesanya! Sajnos a legkisebekkel nem ennek megfelelően bánunk. Ezért kevés a születés és a családok vállalása...

Egyedül Isten a megmondhatója annak, mennyit ér egy ember. Amennyit Isten ad ér-



te: az önnön képére teremtettért. És fölveri az egész világot, hogy segítsenek minden éhes szájjat betömni, minden szomjazót megitatni, menekülőt megmenteni a hánykolódó tengeren.

Mit ér az ember? Kifogyhatatlan szeretetet. Isten fiának akar mindannyiunkat, ezért ragaszkodik, hogy szeretetből cselekedjünk minden időben.

Esti autóbusz. A megállóban szálltak föl, apa és fia. Előbb semmit nem vettem észre, csak később, mikor hátul helyet kerestek. A férfi két kézzel cipelte nagybeteg gyermekét, beszélt hozzá, és nyugtatta. A sovány arc eltorzulva; a fiú olykor karjait dobálta. Minden leszállásnál artikulálatlan hangot adott ki, valamit észrevett, azt akarta megosztani környezetével. „Öt éve megyünk a keresztúton” – mondja a férfi. Azóta alig evett, alig pihent éjszaka. De teszi a dolgát. Elmondhatatlan ez az áldozathozatal, és mégis lehetséges szeretni ilyen gyermeket is. Templomban megköszönni Istennek, hogy naponta ad erőt hozzá.

Öregség. Harminc után mintha felgyorsulna az idő. Éveink száma duplán növekedik, s az emberek kevésbé elnézőek irántunk. Egyedül a gyerekek a kivételek, nekik végtelen szabadság az életük. Az ifjúság is feltétlen öröm: csupa vonzerő és frissesség. A felnőttkor is ad még váratlan ajándékokat, de az idős ember csak rosszra számíthat. Ha nem gyűjtött elég pénzt, mondhatni, semmibe veszik. Félrelőlik, gyűlölik, amiért még él!

Megoldás. Pillanat az élet. Hömpölyög a gyűlölet. Reménytelennek tűnik minden. Menekülők lepték el Európát, az egész világ tele van kis háborúkkal. Mit lehet tenni? Nem segít semmi. Egyetlen lehetőség maradt: tisztán kell élni, remekműveket írni, segíteni, akinek csak lehet, a kenyeret is megfizetni.



NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Füsti fecske

A magyar nép kedves madara a fecske és a gólya – szokták mondani. És ez talán így is van, pedig fecskéink száma sajnos nagyon megfogyott.

A villás farkú, acélkék tollú madarak korábban főleg a kis falusi istállóban költöttek, a gerendákra ragasztott fészkekben nevelték fiókáikat. Az istállók eltűnése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ezek a szép és kedvesen csicsergő madarak szinte kivesztek a falvakból.

Korábban megszokott látvány volt az istállók kis ablakán ki- és berepülő fecske. A hím vagy az udvar sarkában álló fa száraz ágán, vagy a ruhaszárító kötélén ülve csicsergett



MESÉLNEK AZ ÁLLATOK



RAJZ: BUDAI TIBOR

az odabent tojásait melengető párjának. Falvakat járva ma csak nagyon ritkán találkozom egy-egy füsti fecskével.

Ezek a madarak valamikor nagyon régen sziklafalakon készítették sárfészkeiket, és csak az épületek megjelenésével kerültek az emberek közelébe, ahol az istállók nagyszerű, védett otthont kínáltak számukra.

Találékony, élelmes madarak, még a nyílt pusztán is meg tudtak telepedni. Ha a Kiskunság pusztáin jártok, az ott vezető csatornák körül majdnem mindig láthatok füsti fecskéket. Fészkeik a hidak alatt rejtőznek, ahol viharoktól, esőtől védetten nevelhetik fiókáikat, de költenek elhagyott tanácsok romos épületeiben is. Bizalmas madarak – akár egy lakott épületben is megtelepednek, ha ott állandóan nyitva tartott ablakot találnak.

Ha ránéztek egy fecskefészkekre, nem is gondolnátok, hogy az elkészítése mennyi munkát jelent. Kiváncsi tudósok sok fészkekben számolták

meg a sárgalacsinokat. Ezek száma 750 és 1400 között változott. Ennyiszor kellett fordulnia a két madárnak – nemegyszer tekintélyes távolságból.

A gazdák az istállóban deszkalapot szegeztek a fészkek alá, hogy a fiókák ne a tehének hátára pötytyinsenek.

A párok évente kétszer költenek, egyszerre általában öt fiókát nevelnek. A levegőben fogott legyekkel és szúnyogokkal etetik őket.

Szeptemberben-októberben indulnak Afrika középső tájai felé.

A füsti fecske védett, természetvédelmi értéke ötvétezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, hol pihennek éjszaka a dél felé vonuló csapatok?
2. Mivel bélelik fészkeiket?
3. Milyen színűek a tojások?

1. Nagy nádassokban.
2. Finom pihetőlakkal.
3. Fehérek, vörhenyes pettyekkel.

Valaszok

Albert és Pongrác lovag kalandjai

▶ **Most induló hatrészes sorozatunkban ismét Albert és Pongrác lovagnak segíthettek. Szakáll király vitézeinek ez alkalommal olyan bibliai rejtvényeket kell megoldaniuk, amelyekben bárányokról is szó esik. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, a sorozat végén, szeptember 1-jéig küldjétek el szerkesztőségünk címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.**

1.

GYERMEKVÁR

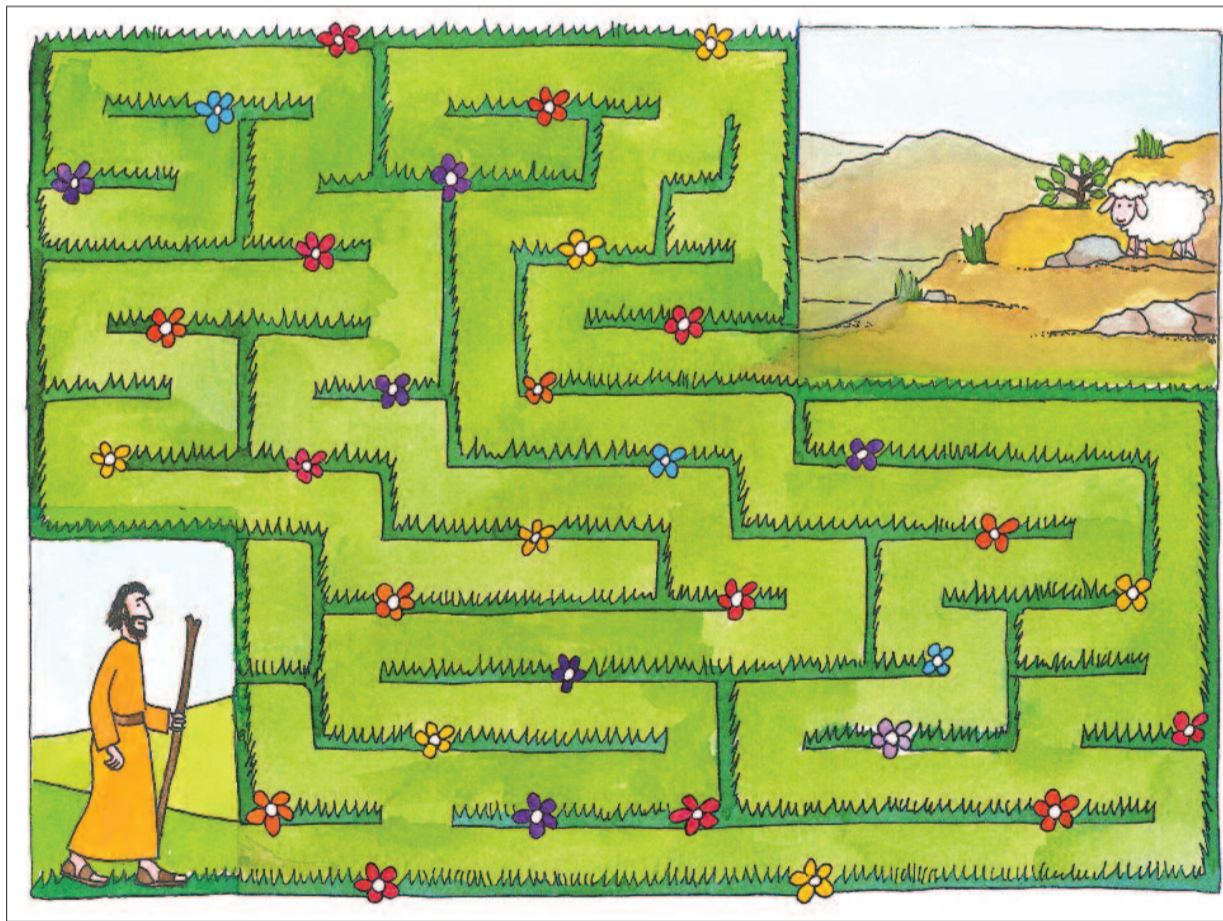


A két lovag Szakáll király könyvtárába sietett, ahol Könyvmoly könyvtáros izgatottan várta őket.

– Nemes lovagok! – kezdte, amint megpillantotta őket. – Ide nézzetek, milyen különleges tekerésre bukkantam! Szakáll király dédapjának, Bajusz királynak volt egy hűséges juh-pásztor. Ő, amikor volt egy kis pihenőideje, nemcsak a Bibliát olvagatta élvezettel, hanem szívesen készített rejtvényeket is kedvenc történeteire. Ugye mondanom sem kell, hogy mindegyikben szerepelt juh vagy bárány? Tudtunk róla, hogy ez a tekerés itt van a könyvtárban, de

csak most akadt a kezembe polcrendegetés közben. Nincs kedvetek megoldani a feladatokat?

– Örömmel! – kiáltotta a két lovag. – Már is nekilátunk az elsőnek. Olvasd, Pongrác barátom!



RAJZ: JENES KATALIN

KÖNYVAJÁNLÓ

Sétáljunk újra együtt!

Ez alkalommal erdősetára invitál a *Napos oldal Mesélnek az állatok* című rovatának szerzőpárosa, Schmidt Egon és Budai Tibor.

Igaz ugyan, hogy ez is csak egy képzeletbeli séta, de a nemrégiben megjelent, *Séták a természetben – Az erdők élővilága* című könyvet kézbe véve és elolvassa mi is részesei lehetünk a biológiatanár, Feri bácsi és természetismeret-szakköröse erdei kirándulásainak.

A háromrészes könyvsorozat első kötete tavaly decemberben jelent meg *Séták a természetben – A tavak élővilága* címmel. Ebben a második kötetben a Kossuth-díjas író, ornitológus Schmidt Egon az előző kötetben megismert szakköröscsapat erdei túráit meséli el. A történetbeli

gyerekek tavasszal, nyáron és tél végén látogatnak el az erdőbe, és megismerkednek az ott élő állatokkal és



növényekkel. Megtudják például, hogy hol fejlődnek ki a szarvasbogar lárvái, hogy mit eszik a sün, hogyan egyensúlyoz a mókus a magasban, vagy hogy be lehet-e csapni a vadászó erdei fülesbaglyot cincogással.

A Műszaki Könyvkiadó jóvoltából megjelent második kötetet is Budai Tibor grafikusművész megszólalásig élethű, színes rajjai díszítik – a képzeletbeli túrákat szinte valóságossá varázsolva.

A természetet kedvelő gyermekek és idősebbek a könyvet az Új Ember Kiadó könyvesboltjában is megvehetik (1053 Budapest, Ferenciek tere 7–8.).

A sorozat harmadik kötete várhatóan ősszel jelenik majd meg. Ebben a mezők élővilágával ismerkedhetnek meg az érdeklődők. ■ BZS

Schmidt Egon – Budai Tibor: *Séták a természetben – Az erdők élővilága*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2015. Ára 1890 forint.

Az összetartozás ereje

A Szlovákiában élő magyar evangélikusok missziós napja

Fiatalabbnak kellene lenni, hogy újra bejárhassam a határon túli városokat, apró falvakat. Hallgassam az ott élő magyarokat: panaszait, örömeiket, hogy a megpróbáltatások ellenére is állnak a helyükön. Arról is kellene beszélni, hogy egyre több helyen egymást tisztelve, békésen élnek magyarok, románok, szerbek, szlovákok...

Ahogy Somorján (Šamorín, Szlovákia), ahol az elmúlt hét szombatján a magyar evangélikusok találkozója tartották. A régi templomot éppen felújították, de ez nem zavarta a messziről jött vendégeket. Figyelmesen hallgatták Nagy Olivér alsószeli (Dolné Saliby) lelkészt, aki üdvözölte a nyolcadik összejövetel résztvevőit. *Iff. Bándi György* törté-

nelemtanár a kedves kisvárosról beszélt: 1591-től már tudunk protestáns vezetőkről, 1602-től pedig van evangélikus lelkész és erős iskola. Ma a közösség – megfogyatkozva ugyan – él és teszi a dolgát, segít, ahol csak tud.

Milan Krivda, a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Nyugati Kerületének püspöke köszöntötte a gyülekezetet, majd *Bárdos Gábor* polgármester fejezte ki örömét, hogy Somorján jó az együtt élés magyarok és szlovákok között.

És fölzengett az ének: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg, / Szívedet ne rémítse meg / Sok ádáz ellenség...”

Szeverényi János igehirdetését ehhez igazította. „Sokan temetik az egyházat, a hitet – mondta egyházunk or-

szágos missziói lelkésze. – Istent nem lehet temetni. Él és munkál bennünk. Isten a forrás: az életünk, a szeretetünk, útmutatásunk. Tele vagyunk sebekkel, és nem akarunk gyógyulni. Pedig az élő Isten meg akar gyógyítani...”

Személyes életutakat ismerhettek meg az egybegyűltek. *Dezső Katalin* gyülekezeti tag, *Selmecziné Füzeková Diána* dunaegyházi lelkész, *Garádi Tünde* tanár és *Endreffy Géza* budaörsi lelkész beszélt istenkereséséről, megpróbáltatásairól. Arról, hogy Isten mindig küld mellénk embereket, akik terelik az életünket.

A délután szép kezdése volt *Szemerédi Bernadett* színész, előadóművész fellépése. Fájó verseit, énekeit személyes vallomással egészítette ki.



FOTÓK: ENDREFFY GÉZA

Színház, zene és hit vonzásában él, és viszi – barátaival együtt – a szép szót a határon túli szloványvidékekre.

A csoportos beszélgetéseken – bent a templomban és kint az udvaron – sok szomorúságot, sok örömet hallottam. Az öregek nem tudnak jól szlovákul, de elmennek az istentiszteletre a közösség miatt. Reménykednek az emberek, hogy egyszer lesz új pap, aki magyar, szervezi az életüket. Otthon tartja a fiatalokat. Az is probléma, hogy keveset tudnak egymásról. Jó lenne a magyarországi szolgálatok összegzése. Ki merre van? Hol tudna segíteni?

A záró istentiszteletet a somorjai lelkész, *Fördös Jana* tartotta. Megköszönve tagjainak önzetlen fáradozását, kérve Isten áldását mindenkire, akik itt voltak a tartalmas szombati napon. A kis közösségek átérték a megnőtt gyülekezet sugárzó örömét. Erőt merítették, bátorságot az újabb egy esztendőre.

„Jó és nehéz itt evangélikusnak lenni!” – fogalmazta meg egy idős férfi. És erről többször is meggyőződhet-

tem: életek, fájdalmak, nem gyógyuló sebek, emberi sorsok rejtőznek a szavak mögött. Számon tartani egyedül Isten tudja őket. És küldi üzenetét: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg...”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS



FOTÓ: BALOGH TIBOR



A berni döntő, avagy az ezüst melankóliája

A történések előtt nyilván sokkal árnyaltabb a kép, de az átlagember úgy tudja, a Rákosi-korszak sötétjében egyetlen biztató fényugár létezett, a magyar sport, azon belül is a foci. Persze a legendás aranycsapat sikere nem múlhatott csak a politika támogatásán – ami legalább olyan mértékű fenyegetettséget is jelentett. Hanem a becsvágyon, a tehetségen és – bármily furcsa – a véletlenen is. Mert a fociban a véletlen – de nevezhetjük szerencsének is – tényező. Erre bizonyíték lehet az 1954-es svájci

világbajnokság döntője, ahol az évek óta veretlen magyar válogatott 3 : 2 arányban kikapott Németországtól.

Május utolsó szombatján került sor a Margitszigeten, az *Iharos Sándorról* (szintén ötvenes évek!) elnevezett atlétikai centrum gypén, négy kispályán a Magyar Labdarúgó-szövetség és a Coca-Cola szponzorálásával megrendezett középiszkolai futballbajnokság döntőjére. Az országos megmérettetésre közel nyolcszáz lány- és fiúcsapat nevezett, a döntőbe nyolc-nyolc csapat

jutott. Evangélikus iskoláinkat két remek csapat képviselte: a *PSEG* és a *Fasor 1904* – hogy biztosan megjegyezzük: a bonyhádiak és a fásoriak fiúcsapata.

A lelátón ülők és a taccsvonalon szurkolók rádöbbenhettek az amatőr sport csodájára: ezek a lányok és fiúk a sport, a játék és a foci szeretetétől, a küzdelem felemelő szépségétől, a becsülettel való helytállástól és az elszánt győzni akarástól szárnyakat kaptak, és mindent feltettek egy lapra.

És volt egy csapat. Egy aranycsapat. Az „önképző” fásoriak egyazon az áprilisi hétvégén nyerték meg Győrben az evangélikus középiskolák focitornáján a Péterfy-kupát, majd a Coca-Cola Cup budapesti döntőjét. A Margitszigeten csoport-

elsőként továbbjutva a bonyhádiakat győzték le nagyszerű csatában.

A kispályát rég kinőtték, s ez nehézségeket is okozott: a férfias kiállítás, ám gyermeki lelkesedéssel és kamaszos harci kedvvel küzdő játékosok néha nehezen tartották a labdát a partvonalon belül. Kiegyenlített, nehéz meccset vívtak: becsülettel, „profí” színjáték nélkül, emelt fővel túrva a nehéz pillanatokot, igazi focit játszva és egy kicsit mindig magasabb színvonalat mutatva, mint az ellenfél.

A döntőben a zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnáziummal játszottak. Pontosabban harcoltak. Harc volt a javából. Az egygólos vereséget végül azért nem volt könnyű elviselni, mert még itt is a fásoriak nyújtottak jobb teljesítményt.

Tanulság a nézők – és talán a csapattagok – számára: egymásért mégis érdemes küzdeni, érdemes mindezt beletenni, érdemes harcolni. Edző nélkül, tisztességes pálya és iskolaudvar nélkül is csapatot szervezni. És bár a fociban nagy szerepe van a szerencsének, hihetjük, hogy a Gondviselés is elvégezte a magáét. A fiúkban.

A játék pedig – *Jékely Zoltán* szerint is – biztosan folytatódik: „Mindig lesz a nagyvárosok határán / egy-egy letarolt-gyepű rét, / hol hűvös alkonyati órán / hallani e mély dobzenét, // mely mérföldekről mágnesez magához / labdaéhes diákokat és inast / s egy-egy bolyongó, dérütött pasast, / ki eltűnődve dől a kapufához.”

■ ZÁSKALICZKY ZSUZSANNA

A csapatkapitány szombat esti Facebook-üzenete sokat elmond: „Köszönöm mindenkinek, aki ma a helyszínen buzdította a csapatot, óriási hangulatot teremtettetek. Sajnálom, hogy csak a második helyet szereztük meg. Gratulálok a győztes csapatnak. Nekem ez a brigád jelenti a nagybetűs CSAPATot, örülök, hogy 7 évet veletek tölthettem.”



Az ezüstérmes Fasor 1904. Állnak: Bagdán Gábor, Práth Dávid csapatkapitány, Fekete Tamás, Fabiny Márton, Regős László Pál, Ferenczi Marcell. Térdelnek: Teleki András tanár; Jutasi Győző, Schranz Ambrus, Barcsay Csanád, Pintér Dániel, Reichert Dávid.



FOTÓK: REGŐS ROZI

A PSEG (Bonyhád) csapata az eredményhirdetésen: Bálint Máté, Steiner Armand, Ozorai Soma, Ozorai Barna (előttük Radványi Dániel), Ónodi Zsombor, Mészöly Kálmán, Matos Péter, Balaskó László, Hajdu Bence, Benkő Krisztián, Antus Zsolt.

